

Որ զնոյն զաւան փակէր , կամ արտասուէր գէթ մի որ :

Այլ անմահ էին Աջ
Որք վտահ ՚ի սուրբ խաչ
Եւ ՚ի սէր հայրենեաց
Զահեցան , պսակեաց :

1870 ԴԵԿԵՄԲԵՐ 13

Կարապետ Տ. Մինասեան :

Դ Պ Ր Ո Յ Ա Կ Ա Ն Ա Ր Դ Ի Ի Ն Ք

« Մի լինիր դատարկանձն ,
Թէպէտ և լի իցես մեծու-
թեամբ : »

ԹԱՂԵՍ

Արարչապետան տիեզերիս Աստուած ամենակարող ՚ի փշեղն իւրում զշունչ կենդանի ՚ի հողաշէն պատկեր մարդոյն , նովին անմահական փշմամբ պարգեւեաց նմա և զհոգի և զերջան կութիւն յաւիտենական . բայց բա նական արարածն՝ Նախահայրն մարդկութեան , փառասէր ոգւովն վառեալ խաբեցաւ ՚ի սատանայէ չղան գիտեալ Ղարաշէն , որով և մարդկութիւնն ողջոյն կորոյս զհանգիստն : Բայց գթառատ Արարիչն գթաղեալ ՚ի նա՝ ոչ կամեցաւ զկորուստ նորա իսպառ , և եգ պայմանս զի եթէ ըստ այնմ գործիցէ , գոյէ գէթ զմի մասն հանգստեան , պատուիրելով նմա քրտամբ երեսաց իւրոց ուտել զհաց , այս է պայման հանգստեան մարդոյն , զի որպէս քրտամբ է գտանել առողջութիւն բաղում հիւանդութեանց , նոյնպէս և քրտամբ է գտանել զբժշկութիւն քաղցու . և բանն Պօղոսի առաքելոյն թէ՛ « Որ ոչն գործիցէ՝ և կերիցէ մի , » յանդիման առնէ մեզ

Ե

անհրաժեշտ պարտաւորութիւն մեր ունել գործունեայ կեանս՝ որով ըստանամք զկարեւորս առ հանգստութիւն կենաց , և վարեմք առողջ և սթափ կեանս : Ոչ ապաքէն բնական կազմուած մարդոյն և անդու հետաքննութիւն նորա զնոյն հաստատեն , թէ պարտ է մարդկան աշխատիլ և այնու փոքր ինչ հանգստանալ : Ահա փան այսորիկ և ոմն ՚ի փիլիսոփայից , անուն թագէտ , զորոյ զգովեստն տան բանք իւր և արարք , վճռեալ է թէ՛ « Մի լինիր դատարկանձն , թէպէտ և լի իցես մեծութեամբ : »

Քանզի անակնկալ զիպացն չիք դադարումն և միշտ հասանին անակնկալ . վասն որոյ ոչ որ կարէ հաւատալ ոչ անձին առողջութեան , կորուվոյ և ոչ բնչիցն և ոչ գանձուց իւրոց , զի և ոչ իսկ գիտէ զվաղութեան կենդանութեանն զստուգութիւն , կամ ոչ կարէ վտահիլ յայսմաւուր հարուստն թէ վաղիւն եւս իցէ՞ հարուստ . զի պատահի և արդէն իսկ բաղմաց պատահեալ է , զի առողջն յայսմ ժամու տկարանայ ՚ի միւսումն , և ՚ի վաղիւն ՚ի հող տապանին հանգչի . և յայսմ աւուր հարուստն վաղիւն լինի թշուառ

30

և ամենայն տիկն թշուառ ոք, օրինակ բազումք գտանին ՚ի հաստատութիւն բանիցս, որպէս է պատահումն որ ՚ի Բերա Կոստանդինուպօլսոյ, որով յայտնի ճշմարտութիւն բանիցս (Սի-
թէ նոքա որք նովին մահուամբ (հը-
րով կիզեալ) մեռան, համարիք ե-
թէ պարտապանք եղեն քան զամե-
նայն մարդիկ որ բնակեալ են ՚ի Բե-
րա, ոչ երբեք, ուրեմն կարէ այսպէս
պատահիլ և այլոց, ուստի ոչ ուրուք
մնայ հաւատալ իւրումն գանձուց և
հարստութեան, քանզի չեն կանխեալ
կեանք մեր ՚ի կուտակութենէ ընչից,
այլ ՚ի հանապազորդ աշխատութենէ:
Ահա առաւել հաստատին բանքս՝ բա-
նիւք Սողոմոնի իմաստնագունին քան
զամենայն իմաստունն, որ ասէ. «(Սին-
չեւ յերբ անկեալ կաս, ով վատ, կամ
երբ ՚ի քնոյ զարթոյցեալ փոքր մի նըն-
ջիցես, փոքր մի նստիցիս, փոքր մի նիր-
հեսցիս, փոքր մի հանգուցանիցես ըզ-
ձեռն քո ՚ի վերայ լանջաց քոց: Այս
այնուհետեւ հասանիցի քեզ իբրեւ
զար ճանապարհորդ՝ աղքատութիւն
և կարօտութիւն իբրեւ զժիր սուր-
հանդակ:» Առաջ. Զ. 9:

Արդ՝ որպէս տեսաք զգիպացն յա-
րաւորփոխ թաւալումն, վասն որոյ ե-
թէ իցեն բանական՝ որք վստահանա-
ցեն գանձուցն եւ հարստութեանց
իւրեանց, յիշեսցեն զի գանձք և ա-
մենայն ինչ դիւրաւ դառնան ՚ի նան-
րութիւն: Արեմն նոքա որք հաւա-
տացեալ գանձուց իւրեանց և կա-
պեալ են շղթայիւքն ծուլութեան,
եթէ պատահիցին միում ՚ի գիպացս՝
զինչ արասցեն, եթէ ոչ ապշեալ մը-
նասցեն ՚ի տագնապ տարակուսի՝ ա-
սելով. «Տէր իմ եհան զտնտեսու-
թիւնս, գործել ոչ կարեմ, մուրա-
նալ ամաչեմ:» այո՝ ոչ կարէ գործել
քանզի «Բաղմաժամանակեայ սովը-

րութիւնն զընտելեանն առնու զօ-
րութիւնն,» վարժեալ է ծուլութեան,
ծուլութիւնն մեղկացուցեալ է զիւ-
րով անդամոցն և չիք կար աշխատու-
թեան, չըգիտէ զհանգամանս աշխա-
տութեան, քանզի և չէ իսկ ուսեալ
կուտակեալ ինչք եւ ճոխութիւնք
պատրեն զմարդ, խոտանան լինել
իւր սեպհական, վասն որոյ խաբի
թշուառն և մատնէ զանձն գորգանաց
և հեշտութեանց, ՚ի փափկութիւնս
յօրանայ և կորուսանէ զվայելական
տրամադրութիւն իւր ՚ի զանազան
գործառնութիւնս, եւ ահա այսու
աղագաւ անկանի և լինի թշուառ ոք,
զի չունի զգանձն անառիկ՝ զբարե-
կամն ազգի մարդկան՝ զաշխատու-
թիւնն որ սատար լինի նմա ցմահ:

Ահա վասն այսպիսի դիպացս պա-
տահման բարեացական մարդկային
բնութեան՝ փիլիսոփայն (Թադէս վըճ-
ռէ, զի մի գուցէ կարծիցեն մարդիկ
թէ կարեն հանգիստ լինիլ ցմահ գան-
ձուքն և դադարիցին յաշխատութե-
նէ, եւ ապա պատահեալ դիպացս՝
անկցին ՚ի թշուառութիւն:

Արեմն կայ մնայ իւրաքանչիւրոցն,
ոչ միայն ՚ի բանիցս ուսանիլ, այլ եւ
իւրովի զօգուտն իւր ծանուցեալ ի-
բրդ առարկայ յիշողութեան համա-
րեալ խորհիլ և ըստ արժանւոյն գոր-
ծել: Իսկ ձեզ, ծնողք և կրթիչք ման-
կանց, կայ մնայ աշխատութեամբ ձե-
րով լինել օրինակ մանկանց և կրթել
զնոսա յաշխատութիւն, զի մի ըն-
դունիցիք զբանս յանդիմանան թէ՛
«Օնողք արժանի են նախատանաց
և պատժոց, որ զորդիս իւրեանց թու-
ղուն չըջել անգործ:» Սի անցանիլիք
ըստ պարոսս ձեր, ապա թէ ոչ՝ ոչ կա-
րէք գտանել զհանգիստն, և ոչ ՚ի հող
տապանի ձերում ՚ի ձայնէ որդւոցդ՝
որք ՚ի բողբ ելցեն վասն ձեր, զի

պատճառ եղեալ էր թշուառութեան նոցա : Իսկ դուք իշխանք փառամոլք , մի թուեսցի ձեզ զի գանձուք ձերովք ժառանգիցէք զհանգիստն . գիտաս թիք զի առ ժամանակեայ է այդ հանգիստ , սուտ և վայրկենական . զմտաւածէք զբանս Մեծաբանին թէ՛ « Մենք ուրումն մեծատան ետուն անդք տոհմականս և ասէ . աստ ջից ցանձն իմ , անձն , ունիս բազում բարութիւն համբարեալ ամաց բաղմաց . հանգիւր , կեր , արք և ուրախ լեր , Մեծ ցնա Մտուած , անմիտ , յայտում գիշերի զոգիդ ՚ի քէն ՚ի բաց պահանջիցեն , և զոր պատրաստեցերդ ում լինիցի . զի ոչ եթէ ՚ի մթերից ընդից ուրուք իցեն կեանք նորա : »

Վասն որոյ պարտ է ամենեցունցս գանձել գանձս անկողոպտելիս , որ լինի աշխատութեամբ , հանապազորդելով ՚ի գործ և գոհանալով զՏեառնէ վասն շնորհացն , և չէ պարտ բռնաւ լինիլ դատարկանձն , թէպէտ և լի իցեմք մեծութեամբք :

1870 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 17 ՎԱՐԴՊԵՏԱՆԻ
ԵԵՐՈՍԱՎԵՐԴ Գ. Տ. ՅԱՐՈՒՆԻՆԻ
Իսթայեղի .
ԱՆԺԱՄԱՆՈՒՄՈՒՄ :

1870 Թ Ո Ւ Ա Կ Ա Ն Ը

Սոյն թուականն ալ սահեցաւ , գնաց , միացաւ այն գրեթէ մոռցուած թուականներուն հետ , որոց մէջ ապրեցան և գործեցին մեր նախնիք :

Ինկաւ , գլորեցաւ , անյայտ եղաւ այն անթափանցելի վարագուրին ներքեւ , զոր անհունութիւն կամ յաւիտենականութիւն կ'անուանեն մարդիկ :

Այս գլորումը համայն մահկանացուաց ականջին տխուր ժխոր մը , ցաւալի և միանգամայն սոսկալի պայթիւն մը գործելով անոր թմբուկները թնդացուց , որուն հնչիւնը հազարաւոր տարիներէ վերջ անգամ զգալի պիտի ըլլայ և յիշատակը սերունդ է ՚ի սերունդ կենդանի պիտի մնայ մոքերու մէջ :

Իայց այս ժխորը՝ ամենուն ալ մի և նոյն ազդեցութիւնը ունեցաւ : Մենքն ալ թշուառութիւն գուժեց՝ թէ մասնաւորաց :

Ուրիշները ինչ կ'ուզեն թող ըսեն , իսկ ես կ'ըսեմ որ 1870 թուականը երբ իր վերջին հրաժարականը կուտար անդառնալի ճանապարհորդութիւնը բնելու համար , անոր ճակտին վրայ սեւ կնիք մը դրօշմուած կը տեսնուէր :

Ինչ էր այս կնիքը , և ո՞վ զայն դրօշմողը : — Այս չորս հարցմանց պատասխանելու համար քիչ մը ընդարձակ մտածելու ենք :

Քրիստոսեայ , մահմետական , հրեայ և այլն շատ մը ազգեր՝ բարի , յառաջագիմասէր եւ լուսոյ սիրող ճշմարիտ Մտուածոյ մը գոյութիւնը կը հաստատեն , որ ստեղծած է անհուն տիեզերքս , որուն հետ նաեւ մարդկային յեղը , տալով անոր անմահ հոգի , լոյս , կարողութիւն և կամք : Անմահ հոգին՝ զոր մարմնոյ վարագուրին տակ կը կրենք , ապացոյց է որ մարդս հանդերձեալ է վայելել աշխարհ մը , որ բարի և յաւիտենական Մտուածոյն պարգեւն է , և զոր բարի և յաւիտենական յիշատակաց արժանի գործոց փոխարէն՝ բոլոր իրեն հաւատացող և ճանչցող հոգիներու կը վերապահէ :

Իայց որովհետեւ մարդս անմահ հոգի ունենալով հանդերձ , եթէ ա

